

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ

*Επιμορφωτικό – υποστηρικτικό υλικό
Πράξη: «Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στις δεξιότητες
μέσω εργαστηρίων» (MIS 5092064)*

ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ 2014-2020» που συγχρηματοδοτείται από την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο)

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Περιεχόμενα

Παράδειγμα εφαρμογής της μεθοδολογίας υλοποίησης: «Στη ζυμαροχώρα: Προσεγγίζοντας την έννοια της διαφορετικότητας και του ρατσισμού μέσα από μια ταινία animation»	4
Βιβλιογραφία - Δικτυογραφία	7
Παράδειγμα εφαρμογής της μεθοδολογίας υλοποίησης: Δικαίωμα στην ισότητα-Δικαίωμα στην Εκπαίδευση	8
Βιβλιογραφία - Δικτυογραφία	12
Πίνακας με ενδεικτικές παραπομπές στο ΠΣ ανά τάξη	13
Παράρτημα με περιγραφή ενδεικτικών δράσεων	17
Παράρτημα: Περιγραφή Ενδεικτικών Δράσεων	24
Βιβλιογραφία - Δικτυογραφία	26

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ

**ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΑΙ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΩ –
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΑΙΣΘΗΣΗ & ΕΥΘΥΝΗ**

1. Υποθεματική: Ανθρώπινα Δικαιώματα

**Η μάθηση μέσω των τεχνών και της δημιουργικότητας και ο
ρόλος της στην εκπαίδευση για τη δημοκρατία και τα
ανθρώπινα δικαιώματα**

Μαρία Μαγαλιού

Παράδειγμα εφαρμογής της μεθοδολογίας υλοποίησης: «Στη ζυμαροχώρα: Προσεγγίζοντας την έννοια της διαφορετικότητας και του ρατσισμού μέσα από μια ταινία animation»

Τάξη: Γ' Δημοτικού

Θεματική: Ενδιαφέρομαι και ενεργώ: Κοινωνική Συναιθίηση και Ευθύνη.

Υποθεματική: Αλληλοσεβασμός και σεβασμός στη διαφορετικότητα, αντιμετώπιση διακρίσεων

Διάρκεια: 3-4 διδακτικές ώρες

Σύντομη Περιγραφή: Με αφορμή την ταινία "Στη ζυμαροχώρα" της Εκπαιδευτικής Τηλεόρασης οι μαθητές/τριες προσεγγίζουν την έννοια της διαφορετικότητας και την αξία της πολυμορφίας στις ανθρώπινες κοινωνίες, ενώ ταυτόχρονα συνειδητοποιούν τη δύναμη της κινηματογραφικής αφήγησης στη μετάδοση μηνυμάτων κοινωνικού χαρακτήρα.

Μεθοδολογία: βιωματική μάθηση, μάθηση μέσω των αισθήσεων, συζητήσεις στην ολομέλεια της τάξης, εφαρμογή μουσικοκινητικών και θεατροπαιδαγωγικών τεχνικών, ομαδοσυνεργατική μέθοδος

Δεξιότητες στις οποίες εστιάζει η διδακτική προσέγγιση	
Δεξιότητες μάθησης 21ου αιώνα (4cs)	4cs (Κριτική σκέψη, Επικοινωνία, Συνεργασία, Δημιουργικότητα), Παραγωγική μάθηση μέσω των τεχνών και της δημιουργικότητας
Δεξιότητες ζωής	Δεξιότητες της κοινωνικής ζωής (Κοινωνικές δεξιότητες, Ενσυναίσθηση και ευαισθησία, Πολιτειότητα, Υπευθυνότητα) Δεξιότητες διαμεσολάβησης και κοινωνικής ενσυναίσθησης (Ενσυναίσθηση και ευαισθησία, Επίλυση συγκρούσεων)
Δεξιότητες της τεχνολογίας της μηχανικής και της επιστήμης	Δεξιότητες της τεχνολογίας (Δεξιότητες ανάλυσης περιεχομένου σε έντυπα και ηλεκτρονικά μέσα, Δεξιότητες διεπιστημονικής και διαθεματικής χρήσης των νέων τεχνολογιών)
Δεξιότητες του νου	Πλάγια σκέψη (Δημιουργική, παραγωγική, ολιστική σκέψη, παιχνίδια, εφαρμογές)

Κυριότερα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Οι μαθητές αναμένεται:

- ✓ Να αναπτύξουν ενσυναίσθηση, μπαίνοντας στη θέση του άλλου μέσα από την κινηματογραφική αφήγηση και θεατροπαιδαγωγικές τεχνικές
- ✓ Να εκφραστούν δημιουργικά μέσα από το θέατρο και τη δημιουργική γραφή.
- ✓ Να αντιληφθούν ότι η αρμονική συμβίωση στις ανθρώπινες κοινωνίες βασίζεται στην αποδοχή της διαφορετικότητας
- ✓ Να αντιληφθούν ότι σε μια ανοιχτή, δημοκρατική κοινωνία καθένας έχει το δικαίωμα να αναγνωρίζεται ως αυτόνομη προσωπικότητα
- ✓ Να αντιληφθούν τη διαφορετικότητα ως ένα θετικό στοιχείο για την ανθρωπότητα
- ✓ Να αντιληφθούν ότι οι υπεραπλουστευμένες και αυθαίρετες γενικεύσεις για μια ομάδα, αλλά και ο φόβος απέναντι στο διαφορετικό οδηγούν σε συμπεριφορές που παραβιάζουν τα ανθρώπινα δικαιώματα και την ανθρώπινη αξιοπρέπεια.
- ✓ Να αναγνωρίσουν και να συνειδητοποιήσουν τις συνέπειες του ρατσισμού στην κοινωνική ζωή και τους τρόπους με τους οποίους οδηγεί στον κοινωνικό αποκλεισμό και σε εκδηλώσεις βίας που μπορεί να απειλήσουν την ειρήνη και τη δημοκρατία.

- ✓ Να αντιληφθούν το ρόλο των τεχνών και ιδιαίτερα του κινηματογράφου ως ενός μέσου έκφρασης της ατομικής και συλλογικής μας ευθύνης για την καταπολέμηση των ανισοτήτων και του ρατσισμού.
- ✓ Να αναπτύξουν στάσεις αποδοχής κάθε μορφής διαφορετικότητας.

Δραστηριότητες

Παρακολούθηση ταινίας "Στη ζυμαροχώρα"

Μέσα από την ταινία "Στη ζυμαροχώρα" της Εκπαιδευτικής Τηλεόρασης τα παιδιά ευαισθητοποιούνται με συμβολικό τρόπο σε θέματα ξενοφοβίας και ρατσισμού και μαθαίνουν ότι το διαφορετικό δεν απειλεί, αλλά εμπλουτίζει τη ζωή μας.

Σύνδεσμος παρακολούθησης ταινίας:

⇒ [Ταινία μικρού μήκους της Εκπαιδευτικής Τηλεόρασης "Στη ζυμαροχώρα"](#)

Ιδεοθύελλα

Καταγραφή αρχικών σκέψεων και συναισθημάτων από τους μαθητές/τις μαθήτριες σε χαρτάκια post-it, τα οποία κολλούν σε ένα μεγάλο χαρτόνι στον πίνακα.

Μουσικοθεατρική δραστηριότητα

Ο/η εκπαιδευτικός σκορπίζει στο πάτωμα χαρτάκια άσπρα και μαύρα. Ο συνολικός αριθμός των άσπρων και μαύρων χαρτιών ισούται με τον αριθμό των παιδιών. Καλεί τα παιδιά να κινηθούν ελεύθερα στο χώρο με συνοδεία ορχηστρικού μουσικού κομματιού. Όταν σταματήσει η μουσική τα παιδιά θα πάρουν από το πάτωμα εκείνο το χαρτάκι που βρίσκεται πιο κοντά τους. Όσοι πάρουν άσπρο χαρτάκι θα είναι οι «ζυμαρούληδες», ενώ όσοι πάρουν μαύρο χαρτάκι θα είναι οι «σοκολατούληδες». Η μουσική θα ξαναρχίσει και τα παιδιά θα κινηθούν πάλι ελεύθερα στο χώρο. Κάθε φορά που θα σταματά η μουσική ένας ζυμαρούλης και ένας σοκολατούλης θα γίνονται ζευγάρι και θα προσπαθούν να αποδώσουν με το σώμα και την έκφραση του προσώπου τους τα συναισθήματά τους, όταν πρωτοσυναντιούνται. Το παιχνίδι μπορεί στη συνέχεια να επαναληφθεί, αλλά αυτή τη φορά τα μέλη κάθε ζευγαριού, αντί να εκφράζουν τα συναισθήματά τους με το σώμα τους, αναπτύσσουν έναν πολύ σύντομο διάλογο (π.χ. -Φύγε, είσαι άσχημος, -Μα μ' αρέσει η ζυμαροχώρα)

Συζήτηση

Σε κύκλο γίνεται συζήτηση για το τι μπορεί να σκέφτονταν οι ζυμαρούληδες όταν έφτασαν στη χώρα τους οι σοκολατούληδες, αλλά και για το πώς μπορεί να ένιωθαν οι σοκολατούληδες, όταν ήρθαν αντιμέτωποι με την απόρριψη από τους ζυμαρούληδες.

Ρόλος στον τοίχο: εφαρμογή θεατροπαιδαγωγικής τεχνικής

Ρόλος στον τοίχο: Ένα μέλος της ομάδας αναλαμβάνει το ρόλο του σοκολατούλη που φτάνει στη ζυμαροχώρα για πρώτη φορά. Ξαπλώνει πάνω σε χαρτί του μέτρου σε πόζα που κατά τη γνώμη του θα είχε ο ρόλος. Κάποια από τα υπόλοιπα μέλη σχεδιάζουν το περίγραμμα του κορμιού του. Το χαρτί αναρτάται στον πίνακα ή σε κάποιο τοίχο της τάξης. Τα υπόλοιπα παιδιά καλούνται να γράψουν μέσα στο περίγραμμα σκέψεις και συναισθήματα του ρόλου και έξω από το περίγραμμα σκέψεις και συναισθήματα δικά τους ή των άλλων πρωταγωνιστών της ταινίας.

Συζήτηση

Ο/η εκπαιδευτικός παγώνει την ταινία στο σημείο που ο αρχηγός της ζυμαροχώρας βγάζει λόγο στους υπηκόους του και εκείνοι τον προσκυνούν. Καλεί τα παιδιά να επινοήσουν ένα όνομα για τον αρχηγό της ζυμαροχώρας. Κάθε παιδί γράφει σε ένα χαρτί το όνομα που επινόησε και το διαβάζει στους συμμαθητές του, δικαιολογώντας την επιλογή του.

Ανακριτική καρτέλα: εφαρμογή θεατροπαιδαγωγικής τεχνικής

Ανακριτική καρτέλα: Ένα από τα παιδιά αναλαμβάνει το ρόλο του αρχηγού και κάθεται σε μία καρτέλα. Οι υπόλοιποι του κάνουν ερωτήσεις κι εκείνος απαντά «μέσα» στο ρόλο σαν να είναι ο ίδιος ο ρόλος, σε σχέση με τις πράξεις, τα κίνητρα, τις σκέψεις, τις αξίες του κτλ.

Συζήτηση

Ακολουθεί συζήτηση για το ρόλο του αρχηγού στη στάση που κρατούν οι κάτοικοι της ζυμαροχώρας απέναντι στους σοκολατένιους επισκέπτες.

Ενδεικτικές ερωτήσεις:

- ✓ *Με ποιο τρόπο προσπαθεί ο αρχηγός της ζυμαροχώρας να πείσει τους κατοίκους ότι οι σοκολατένιοι επισκέπτες τους απειλούν;*
- ✓ *Πώς κρίνετε τη στάση που κρατούν οι κάτοικοι;*
- ✓ *Τι θα κάνατε εσείς αν ήσασταν στη θέση τους;*
- ✓ *Θα θέλατε τον αρχηγό της ζυμαροχώρας για δήμαρχο της πόλης σας; Γιατί;*

Ρόλος στον τοίχο: εφαρμογή θεατροπαιδαγωγικής τεχνικής

Ρόλος στον τοίχο 2 : Ένα παιδί αναλαμβάνει το ρόλο του σοκολατούλη όταν οι κάτοικοι της ζυμαροχώρας αλλάζουν στάση απέναντί του. Ακολουθείται η ίδια διαδικασία όπως και πριν. Τα παιδιά συγκρίνουν τα συναισθήματα και τις σκέψεις του σοκολατούλη στην πρώτη και στη δεύτερη φάση της πλοκής της ταινίας.

Δραστηριότητα : "Όλοι μαζί μπορούμε"

Προς το τέλος της ταινίας οι ζυμαρούληδες ανακαλύπτουν πως η ζωή τους στη ζυμαροχώρα μπορεί να γίνει ευκολότερη χάρη στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των σοκολατούληδων, καθώς και ότι και εκείνοι μπορούν να κάνουν καλύτερη τη ζωή των ζυμαρούληδων, ζεσταίνοντάς τους όταν κρυώνουν. Διαπιστώνουν λοιπόν ότι όλοι μαζί μπορούν να κάνουν πολύ περισσότερα απ' ό,τι ο καθένας μόνος του και ότι οι ιδιαίτερες ιδιότητες των ζυμαρούληδων και των σοκολατούληδων συνδυαζόμενες μπορούν να κάνουν πιο όμορφη και πιο άνετη τη ζωή στη ζυμαροχώρα.

Ο/ η εκπαιδευτικός μοιράζει στα παιδιά χαρτάκια με την ημιτελή φράση «Όλοι μαζί μπορούμε...».

Κάθε παιδί συμπληρώνει τη φράση και όλα τα χαρτάκια επικολλώνται στον πίνακα της τάξης.

Δραστηριότητα: "Το πιο νόστιμο κέηκ"

Στην ταινία τελικά οι ζυμαρούληδες και οι σοκολατούληδες ενώνονται και φτιάχνουν ένα νόστιμο ανάμικτο κέηκ. Ο/η εκπαιδευτικός καλεί τα παιδιά να υποθέσουν πως όλοι μαζί μπορούν να φτιάξουν ένα νόστιμο κέηκ, το κέηκ της τάξης τους, ένα κέηκ φανταστικό, που θα συνδυάζει τις «γεύσεις» καθενός και καθεμιάς. Για να γίνει νόστιμο θα πρέπει όλοι/ες να βάλουν το καλύτερο συστατικό από τον εαυτό τους, ώστε όταν όλα τα συστατικά ανακατευτούν να προκύψει ένα εκπληκτικό αποτέλεσμα. Τα παιδιά γράφουν σε μικρά χαρτάκια τα συστατικά της προσωπικότητάς τους που θα ήθελαν να βάλουν το καθένα στο κέηκ. Χρησιμοποιώντας τη Web 2.0 εφαρμογή <http://www.wordle.net> ή άλλη ανάλογη εφαρμογή δημιουργούν ένα συννεφόλεξο που θα δείχνει όλα τα συστατικά του κέηκ της ομάδας.

Ενδεικτικός σύνδεσμος:

⇒ [Ψηφιακό Συννεφόλεξο](#)

Αναρωτιούνται τι γεύση και τι εμφάνιση θα είχε το κέηκ αν όλοι είχαν βάλει το ίδιο συστατικό;

Θα ήταν νόστιμο;

Δημιουργία διαφημιστικής αφίσσας και ηχητικού σλόγκαν

Τα παιδιά σε ομάδες των 4-5 καλούνται να δημιουργήσουν μία αφίσα και ένα ηχητικό σλόγκαν για την ταινία: «Στη ζυμαροχώρα», ώστε να την διαφημίσουν σε όλο το σχολείο, αλλά και στους γονείς τους. Κάθε ομάδα συνεδριάζει και λαμβάνει αποφάσεις για το ποια μέσα και υλικά θα χρησιμοποιήσει. Τα μέλη ανταλλάσσουν ιδέες για αξιοποίηση λέξεων, φράσεων, εικόνων που θα προσελκύσουν το ενδιαφέρον του κοινού. Υλοποιούν το σχέδιο που έχουν υιοθετήσει και παρουσιάζουν τη δημιουργία τους στην ολομέλεια.

Στην ολομέλεια λαμβάνονται αποφάσεις σχετικά με το πώς αυτές οι εργασίες μπορούν να παρουσιαστούν στο χώρο του σχολείου ή/και να κοινοποιηθούν στην τοπική κοινωνία μέσω έντυπων ή ηλεκτρονικών μέσων ή και τοπικών ΜΜΕ.

Ενδεικτική πρόταση για συνέχιση της δράσης: Συνεργασία με το “Διαθεματικό, Διαπολιτισμικό Ραδιόφωνο της Εκπαιδευτικής Κοινότητας” – “European School Radio, Το Πρώτο Μαθητικό Ραδιόφωνο”: <http://europeanschoolradio.eu/el> και συμμετοχή σε διαδικτυακή ραδιοφωνική εκπομπή.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Μετά την ολοκλήρωση των δραστηριοτήτων οι μαθητές καλούνται να συμπληρώσουν το παρακάτω φύλλο αυτοαξιολόγησης

ΦΥΛΛΟ ΑΥΤΟΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	
Ερωτήσεις	Απαντήσεις παιδιού
Σου άρεσε η ταινία «Στη ζυμαροχώρα»; Γιατί;	
Τι έμαθες μέσα από την ταινία και τις δραστηριότητες που κάναμε που δεν ήξερες πριν;	
Σου άρεσε το τέλος της ταινίας; Γιατί;	
Αν έπρεπε να γράψεις σε μια φράση 5-10 λέξεων το μήνυμα της ταινίας τί θα έγραφες;	
Τι θα έλεγες στους φίλους σου, τα αδέρφια, τους γονείς σου για να τους πείσεις ότι αξίζει να παρακολουθήσουν αυτή την ταινία;	
Μπορείς να σκεφτείς ένα περιστατικό/ μια κατάσταση από την αληθινή ζωή που μοιάζει με τα όσα διαδραματίζονται στην ταινία;	
Έμαθες κάτι που θα ήθελες να μοιραστείς με την οικογένειά σου;	

Βιβλιογραφία - Δικτυογραφία

Κύρδη, Κ. & Γκόβας, Ν. (2015). *Νοιάζομαι και Δρω. Εθελοντισμός, Αλληλεγγύη, Ενεργός Πολίτης: Δραστηριότητες, τεύχος 2: Ασκήσεις, Τεχνικές για τον Εκπαιδευτικό*. Ίδρυμα Λαμπράκη-Δεσμός (επιστημονική ευθύνη: Β. Ανθοπούλου). Ανακτήθηκε από το δικτυακό τόπο: http://noiazomaikaidrw.gr/wp-content/uploads/2015/08/2o_TEYXOS_Single_Pages.pdf στις 29/05/2021.

Τερζητάνου, Χ. (2016). Πρόληψη και αντιμετώπιση του κοινωνικού ρατσισμού με τη βοήθεια των τεχνών: παραδείγματα εκπαιδευτικών εργαλείων και δραστηριοτήτων. Στο Γρόσδος, Σ., Κόπτσης, Α., Ρουμπίδης, Χ., Τσιβάς, Α. (επιμ.) (2016). *Σχολική Βία και*

- Εκφοβισμός, Πρακτικά Πανελληνίου Συνεδρίου, 8-10 Απριλίου 2016. Θεσσαλονίκη: Περιφερειακή Διεύθυνση Π.Ε. & Δ.Ε. Κεντρικής Μακεδονίας.*
- Τερζητάνου, Χ. Δραστηριότητες με αφορμή μια ταινία μικρού μήκους: διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://cultureedu.gr/images/dikaiomata/my%20shoes.pdf> , προσπελάστηκε στις 29/05/2021.
- Χατζηνικολάου, Μ. (επιμ) (2019). *Εγώ κι εσύ μαζί-Οδηγός για τον/την εκπαιδευτικό-Δραστηριότητες/ τεχνικές.* Διεθνής Αμνηστία – Ελληνικό Τμήμα. Ανακτήθηκε από: https://www.amnesty.gr/sites/default/files/ego_ki_esy_mazi- odigos_gia_tin-ton_ekpaideytiko- drastiriotites - tehnikes.pdf στις 29/05/2021.
- Χολέβα, Ν. (2010). *Εσύ όπως κι εγώ. Εξερευνώντας τη Διαφορετικότητα μέσα από το θέατρο.* Αθήνα: Πανελλήνιο Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση.
- Χολέβα, Ν. (επιμ.) (2019). *Κι αν ήσουν εσύ; Θεατροπαιδαγωγικές δραστηριότητες για την ευαισθητοποίηση στα ανθρώπινα δικαιώματα και σε θέματα προσφύγων.* Πανελλήνιο Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση-Υπατη Αρμοστεία του Ο.Η.Ε. για τους πρόσφυγες. Ανακτήθηκε από: https://www.unhcr.org/gr/wp-content/uploads/sites/10/2020/10/ki_an_isoun_esy.pdf στις 29/05/2021.

Παράδειγμα εφαρμογής της μεθοδολογίας υλοποίησης: Δικαίωμα στην ισότητα- Δικαίωμα στην Εκπαίδευση

Θέμα: Ενδιαφέρομαι και Ενεργώ-Κοινωνική Συναίσθηση και Ευθύνη

Υποθεματική: Ανθρώπινα δικαιώματα, Αλληλοσεβασμός, Διαφορετικότητα

Τάξη: ΣΤ΄

Συνολική διάρκεια : 4 διδακτικές ώρες

Σύντομη περιγραφή: Τα παιδιά με αφορμή έναν πίνακα ζωγραφικής διερευνούν το δικαίωμα στην εκπαίδευση και στη μη διάκριση, ως θεμελιώδη δικαιώματα και αντιλαμβάνονται την αναγκαιότητα αναγνώρισής τους για την πρόοδο των ανθρώπινων κοινωνιών.

Μεθοδολογία: Ομαδοσυνεργατική μέθοδος, παραγωγή καλλιτεχνικού έργου σε ομάδες

Δεξιότητες που σκοπεύουμε να αναπτύξουμε:	
Δεξιότητες μάθησης 21^{ου} αιώνα	4Cs (Κριτική Σκέψη, Επικοινωνία, Συνεργασία Δημιουργικότητα), Παραγωγική μάθηση μέσω των τεχνών και της δημιουργικότητας
Δεξιότητες ζωής	Δεξιότητες κοινωνικής ζωής (Ενσυναίσθηση και Ευαισθησία), Δεξιότητες Επιχειρηματικότητας (Υπευθυνότητα, Πρωτοβουλία, Οργανωτική ικανότητα, Προγραμματισμός, Παραγωγικότητα, Αποτελεσματικότητα)
Δεξιότητες της τεχνολογίας, της μηχανικής και της επιστήμης:	Δεξιότητες της τεχνολογίας (ανάλυση περιεχομένου σε έντυπα και ηλεκτρονικά μέσα)
Δεξιότητες του νου	Πλάγια σκέψη, (Δημιουργική, παραγωγική, ολιστική σκέψη, κατασκευές, εφαρμογές)

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Οι μαθητές/τριες αναμένεται :

- ✓ Να αντιληφθούν τη σημασία της τήρησης των δικαιωμάτων του παιδιού για το μέλλον των ανθρωπίνων κοινωνιών
- ✓ Να παρατηρούν προσεκτικά ένα έργο τέχνης και να διατυπώνουν ελεύθερα και με συγκροτημένη σκέψη και επιχειρηματολογία τις σκέψεις, τις ιδέες και τα συναισθήματά τους για αυτό
- ✓ Να συνεργαστούν στις επιμέρους ομάδες, συνεισφέροντας στις συζητήσεις και στη διατύπωση συμπερασμάτων
- ✓ Να διαμορφώσουν θετική στάση ως προς ανθρώπους που διαφέρουν από την «κυρίαρχη ομάδα» και να αναπτύξουν ενσυναίσθηση απέναντί τους.
- ✓ Να αντιληφθούν το ρόλο των τεχνών στην ευαισθητοποίηση σχετικά με σημαντικά κοινωνικά ζητήματα
- ✓ Να εκφράζονται δημιουργικά μέσω των τεχνών
- ✓ Να αναπτύξουν υπευθυνότητα, οργανωτικότητα και μεθοδικότητα για την υλοποίηση του καλλιτεχνικού project της ομάδας τους.

Δραστηριότητες:

Παρατήρηση πίνακα και καταγραφή των παρατηρήσεων σε ομάδες

Τα παιδιά αναζητούν στο διαδίκτυο τον Πίνακα του καλλιτέχνη Norman Rockwell, “The Problem We All Live With”. Χωρίζονται σε ομάδες των 4-5 ατόμων. Κάθε ομάδα καλείται να παρατηρήσει προσεκτικά τον πίνακα και να καταγράψει σε μορφή σημειώσεων τις παρατηρήσεις της. Οι ομάδες παρουσιάζουν τις παρατηρήσεις τους στην ολομέλεια της τάξης.

Ενδεικτικές ερωτήσεις:

- Περιγράψτε τον πίνακα. Τι/ποιοί βλέπετε;
- Περιγράψτε τα πρόσωπα που απεικονίζονται.
- Κάντε μια υπόθεση για το πού βρίσκονται.
- Πώς θα περιγράφατε την έκφραση του μικρού κοριτσιού;

Έρευνα στο διαδίκτυο σε ομάδες

Ο/η εκπαιδευτικός αποκαλύπτει στα παιδιά την ταυτότητα του κοριτσιού που απεικονίζεται στον πίνακα. Πρόκειται για την 6χρονη Ruby Bridges, την πρώτη αφροαμερικανή μαθήτρια που επιχείρησε να φοιτήσει σε σχολείο της χώρας της το 1960 έπειτα από την απόφαση της αμερικανικής κυβέρνησης την ίδια χρονιά, να εισαχθούν «μαύρα» παιδιά στα «λευκά» σχολεία. Η υποδοχή του μικρού κοριτσιού στο προαύλιο του σχολείου δεν ήταν η αναμενόμενη. Γονείς των λευκών μαθητών εξαγριωμένοι διαμαρτύρονται, πετούν ντομάτες, γράφουν υβριστικά συνθήματα στους τοίχους και στην είσοδο του σχολικού κτιρίου έχουν στήσει ένα μικρό παιδικό φέρετρο με μια «μαύρη» κούκλα.

Τα παιδιά καλούνται να αναζητήσουν στο διαδίκτυο περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τη Ruby Bridges και τον τρόπο με τον οποίο αντέδρασε η τοπική κοινωνία κατά την είσοδό της στο σχολείο, το ρόλο των εκπαιδευτικών του σχολείου και τις συνέπειες που είχε στα μέλη της η απόφαση της οικογένειας της Ruby να διεκδικήσει τα δικαιώματά της. Αφού η κάθε ομάδα έχει κάνει την έρευνά της συζητούνται στην ολομέλεια της τάξης τα αποτελέσματα/ ευρήματα.

Συζήτηση σε επιμέρους ομάδες και στην ολομέλεια

Οι ομάδες καλούνται να σχολιάσουν τη φράση: **«Αν δεν ήσουν εσύ, δεν θα ήμουν εγώ εδώ και φυσικά δεν θα βλέπαμε μαζί αυτόν τον πίνακα»** που είπε ο πρώην πρόεδρος των ΗΠΑ Μπαράκ Ομπάμα όταν συνάντησε το 2011 την Ruby στο Λευκό Οίκο μπροστά από τον πίνακα που ζωγράφισε ο Norman Rockwell, 51 χρόνια μετά το συμβάν που απεικονίζεται.

Εργασία σε ομάδες-Συζήτηση στην Ολομέλεια

Ο/ η εκπαιδευτικός μοιράζεται με τα παιδιά τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού σε απλοποιημένη έκδοχή (<https://www.synigoros.gr/paidi/downloads/sp.pdf> ή [4. Τα εικονογραφημένα δικαιώματα του παιδιού \(κάρτες με τα δικαιώματα του παιδιού\) - Living Democracy \(living-democracy.gr\)](https://www.synigoros.gr/paidi/downloads/4.pdf) σε έντυπη ή ψηφιακή μορφή και τους ζητά να αποφασίσουν ως ομάδα ποια από τα αναφερόμενα δικαιώματά της διεκδίκησε η Ruby και η οικογένειά της και με ποιο τρόπο ή τοπική κοινωνία αντέδρασε στη διεκδίκησή τους. Προβάλλεται το βίντεο της UNICEF σχετικά με το δικαίωμα των παιδιών στην εκπαίδευση <https://www.youtube.com/watch?v=e5R4jAxKY-I>
Κάθε ομάδα καλείται να καταγράψει περιπτώσεις στέρησης του δικαιώματος των παιδιών στην εκπαίδευση στη σημερινή εποχή, βασιζόμενη στις προγενέστερες γνώσεις των παιδιών και σχετικές πηγές από το διαδίκτυο που προτείνει ο/η εκπαιδευτικός.

Όταν όλες οι ομάδες είναι έτοιμες γίνεται συζήτηση στην ολομέλεια.

Δημιουργία ομαδικού καλλιτεχνικού έργου με στόχο να αναδείξει το δικαίωμα των παιδιών στην εκπαίδευση.

Τα παιδιά χωρίζονται σε ομάδες των 4-5 και καλούνται να δημιουργήσουν ένα καλλιτεχνικό έργο που θα αποδίδει μέσα από την εκφραστική γλώσσα της αντίστοιχης τέχνης την ανάγκη προάσπισης του δικαιώματος στην εκπαίδευση των παιδιών σήμερα. Απώτερος στόχος η διοργάνωση μίας εκδήλωσης παρουσίασης των project των μαθητών στο χώρο του σχολείου, την οποία θα παρακολουθήσουν όλοι οι μαθητές και οι γονείς. Τίθεται το χρονοδιάγραμμα της εκδήλωσης. Κάθε ομάδα μπορεί να επιλέξει να δημιουργήσει ένα ποίημα, μία ομαδική ζωγραφιά ή κολλάζ, ένα τραγούδι, ένα σύντομο θεατρικό δρώμενο. Σε αυτή τη φάση είναι σημαντικό τα παιδιά να έχουν κατανοήσει το δικαίωμα το οποίο καλούνται να απεικονίσουν καλλιτεχνικά και θα πρέπει να είναι σε θέση να δώσουν παραδείγματα στην τάξη για το πώς αυτό το δικαίωμα μπορεί να τηρείται ή να παραβιάζεται.

Αφού τα παιδιά επιλέξουν τη μορφή τέχνης μέσω της οποίας θα εκφραστούν, καταστρώνουν ένα πρώτο σχέδιο για την υλοποίηση της δράσης.

- ✓ Καταλήγουν σε ένα «σενάριο» για το πώς μπορεί να εκφράζει το έργο τους το δικαίωμα στην εκπαίδευση.
- ✓ Ψάχνουν στο διαδίκτυο για έργα εμπνευσμένα από τα δικαιώματα του παιδιού, ώστε να πάρουν ιδέες και να αντλήσουν έμπνευση.
- ✓ Παρατηρούν αποκόμματα από εφημερίδες, φωτογραφίες από το διαδίκτυο, πίνακες ζωγραφικής, ακούν τραγούδια, ποιήματα που άμεσα ή έμμεσα

αναφέρονται στα δικαιώματα του παιδιού, τα οποία έχει επιλέξει και τους έχει παρουσιάσει ο/η εκπαιδευτικός.

- ✓ Αποφασίζουν σε ποιο σημείο / σημεία θα χρειαστούν τη βοήθεια ή τις ιδέες της τάξης, ή του/της δασκάλου/ δασκάλας τους, αλλά και των εκπαιδευτικών ειδικοτήτων της Αισθητικής Αγωγής (Εικαστικών, Μουσικής, Θεατρικής Αγωγής), ώστε να μοιραστούν μαζί τους τις ιδέες τους για την υλοποίηση του ομαδικού project και να λάβουν σχετική ανατροφοδότηση.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Ενδεικτικό φύλλο αυτοαξιολόγησης των μαθητών/τριών

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΑΥΤΟΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ
<p><i>Πώς έχω βιώσει τα δικαιώματά μου στην τάξη;</i> (Οι μαθητές/τριες καταγράφουν σε ένα σύντομο κείμενο τον τρόπο με τον οποίο οι περιγραφόμενες δραστηριότητες τους/τις βοήθησαν να βιώσουν τα δικά τους δικαιώματα στην τάξη)</p>	<p>Ενδεικτικό παράδειγμα από Gollob, R., Krapf, P. & Weidinger, W. (2007) https://www.living-democracy.gr/textbooks/volume-5/part-1/unit-6/ «<i>Το project μετέτρεψε την αίθουσα και ολόκληρο το κτίριο του σχολείου σε ένα μέρος όπου ο οποίος τη διακόσμηση συμμετείχα, και όπου αισθάνομαι σαν στο σπίτι μου. Μπορώ να εκφράσω την ατομική μου προσωπικότητα, και γίνομαι αντιληπτός ως άτομο</i>» (σελ. 44)</p>
<p><i>Τι έχω μάθει για τα δικαιώματα του παιδιού;</i> (Οι μαθητές αποτιμούν σε ένα σύντομο κείμενο τις γνώσεις που απέκτησαν για τα δικαιώματα του παιδιού)</p>	<p>Ενδεικτικό παράδειγμα από Gollob, R., Krapf, P. & Weidinger, W. (επιμ.) (2007) https://www.living-democracy.gr/textbooks/volume-5/part-1/unit-6/ «<i>Μαζί με τους συμμαθητές μου, έχω μελετήσει εκτενώς τα δικαιώματα του παιδιού. Έχω κάνει πολλές καινούργιες ερωτήσεις, και έχω συνειδητοποιήσει πως δεν χρειάζεται να ανησυχώ αν δεν έχω κατανοήσει ήδη όλα τα άρθρα για τα δικαιώματα του παιδιού. Θα συνεχίσω τη μελέτη μου</i>» (σελ. 44)</p>
<p><i>Τι είδους δράση είμαι ικανός να αναλάβω τώρα;</i> (Οι μαθητές καταγράφουν σε ένα σύντομο κείμενο το είδος δράσεων που είναι ετοιμοί/ες να αναλάβουν).</p>	<p>Ενδεικτικό παράδειγμα από Gollob, R., Krapf, P. & Weidinger, W. (2007) https://www.living-democracy.gr/textbooks/volume-5/part-1/unit-6/ «<i>Έχω μεγαλύτερη επίγνωση των καλλιτεχνικών μου ταλέντων, και τώρα έχω γίνει πιο τολμηρός στη χρήση και άσκησή τους. Αποτελούν μέρος της προσωπικότητάς μου, και μερικές φορές μου επιτρέπουν να</i></p>

εκφράσω περισσότερο από ό,τι θα μπορούσα με πολλές λέξεις ή κείμενα. Θα μπορούσα να σκεφτώ ένα παρόμοιο καλλιτεχνικό project για τα δικαιώματα του παιδιού με τους φίλους μου, να πουλήσουμε μερικές εικόνες και να δωρίσουμε τα έσοδα για την υποστήριξη προγραμμάτων για παιδιά» (σελ. 44)

Βιβλιογραφία - Δικτυογραφία

- Gollob, R., Krapf, P. & Weidinger, W. (επιμ.) (2007). *Εξερευνούμε τα δικαιώματα του παιδιού, Εννέα μικρά project για το Δημοτικό Σχολείο* (Επιμ. Ελληνικής Έκδοσης.: Κ. Τούρα, μετ.: Α. Αρώνη). Βιβλίο V από EDC-ERC, Βιβλία I-VI. Εκπαίδευση για τη Δημοκρατική Ιδιότητα του Πολίτη και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα στη Σχολική Πράξη: Διδακτικές Αλληλουχίες, έννοιες, μέθοδοι και μοντέλα. Συμβούλιο της Ευρώπης. Ανακτήθηκε από τον δικτυακό τόπο: <https://www.living-democracy.com/pdf/el/V5/V05.pdf> στις 29/05/2021.
- Κύρδη, Κ. & Γκόβας, Ν. (2015). *Νοιάζομαι και Δρω. Εθελοντισμός, Αλληλεγγύη, Ενεργός Πολίτης: Δραστηριότητες, τεύχος 2: Ασκήσεις, Τεχνικές για τον Εκπαιδευτικό*. Ίδρυμα Λαμπράκη-Δεσμός (επιστημονική ευθύνη: Β. Ανθοπούλου). Ανακτήθηκε από το δικτυακό τόπο: http://noiazomaikaidrw.gr/wp-content/uploads/2015/08/2o_TEYXOS_Single_Pages.pdf στις 29/05/2021.
- Χατζηνικολάου, Μ. (επιμ.) (2019). *Εγώ κι εσύ μαζί-Οδηγός για τον/την εκπαιδευτικό-Δραστηριότητες/ τεχνικές*. Διεθνής Αμνηστία – Ελληνικό Τμήμα. Ανακτήθηκε από: https://www.amnesty.gr/sites/default/files/ego_ki_esy_mazi- odigos_gia_tinton_ekpaideytiko- drastiriotites - tehnikes.pdf στις 29/05/2021.
- Χολέβα, Ν. (επιμ.) (2019). *Κι αν ήσουν εσύ; Θεατροπαιδαγωγικές δραστηριότητες για την ευαισθητοποίηση στα ανθρώπινα δικαιώματα και σε θέματα προσφύγων*. Πανελλήνιο Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση-Ύπατη Αρμοστικότητα του Ο.Η.Ε. για τους πρόσφυγες. Ανακτήθηκε από: https://www.unhcr.org/gr/wp-content/uploads/sites/10/2020/10/ki_an_isoun_esy.pdf στις 29/05/2021.

Πίνακας με ενδεικτικές παραπομπές στο ΠΣ ανά τάξη

ΠΙΝΑΚΑΣ ΜΕ ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ ΣΤΑ ΣΧΟΛΙΚΑ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ		
ΤΑΞΗ	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ (οι αναφορές σε σελίδες παραπέμπουν στα βιβλία μαθητή)
Α΄	Γλώσσα	<u>Ενότητα 9:</u> «Στη Βιβλιοθήκη», «Να σας διαβάσω;»-Απόσπασμα από το «Γαϊτανάκι» της Ζωρζ Σαρρή, σελ. 60, 61 Βιβλίου Μαθητή (τεύχος β)
	Μελέτη Περιβάλλοντος	<u>Ενότητα «Οι ανάγκες του ανθρώπου»</u> Κεφάλαιο 1: «Ποιες είναι οι ανάγκες του ανθρώπου», Κεφάλαιο 2: «Άνθρωποι με ειδικές ανάγκες», σελ. 74-79
Β΄	Γλώσσα	<u>Κεφάλαιο 3:</u> «Στον κόσμο των κόμικς» «Χωχαρούπα», α τεύχος, σελ. 28, 29, <u>Κεφάλαιο 7:</u> «Πώς λέμε ΟΧΙ», -«Σαν παραμύθι», α τεύχος, σελ. 61 <u>Κεφάλαιο 8:</u> «Το ταξίδι στη Χωχαρούπα» «Στη Χωχαρούπα»- «Αν όλα τα παιδιά της γης», α τεύχος, σελ. 77 <u>Κεφάλαιο 9:</u> «Που λες, είδα» -«17 Νοεμβρίου 1973», β τεύχος, σελ. 12 <u>Κεφάλαιο 21:</u> «Χρήσιμες Οδηγίες»- «Προσευχή του μικρού κοριτσιού», γ τεύχος, σελ. 50
	Μελέτη Περιβάλλοντος	<u>Ενότητα 5:</u> «Οι ανάγκες και τα δικαιώματά μου», 5.1 «Δικαίωμα στη ζωή», 5.2 «Δικαίωμα στην ειρήνη», σελ. 48-50
	Μουσική	<u>Κεφάλαιο 1:</u> «Με τα φτερά του ήχου», σελ. 8, <u>Κεφάλαιο 2:</u> «Έλα κι εσύ με τη γλυκιά φωνή», σελ. 9, <u>Κεφάλαιο 7:</u> «Σε ρωτάω κι απαντάς», σελ 13, <u>Κεφάλαιο 11:</u> «Πινιάτες», σελ. 17, <u>Κεφάλαιο 23:</u> «Τραγούδια από κούνια», σελ. 29, <u>Κεφάλαιο 25:</u> «Ο γύρος του κόσμου», σελ. 31, Ηχοϊστορία: «Ο Τομ Τιριτόμ και η πολιτεία που ήταν χωρισμένη στα δύο», σελ. 34-35, Ηχοϊστορία: «Ο μικρός κάστορας και η ηχώ», σελ. 42-44
Α΄ ΚΑΙ Β΄	Ανθολόγιο Λογοτεχνικών Κειμένων	Ενότητα 6 «Ειρήνη και φιλία» «Όταν κάνουνε πόλεμο», σελ. 105, 106, «Δώσε την αγάπη», σελ. 107-108
	Εικαστικά	<u>Ενότητα Β «Μικρός Περίπατος στη Φύση»</u> Β3 «Πρόσωπα που μιλούν», σελ. 39-42 <u>Ενότητα Γ «Και άλλες ιδέες για δημιουργία»</u>

		Γ4 «Παιχνίδια με τον άνθρωπο», σελ. 65-68
	Φυσική Αγωγή	«Η Ολυμπιακή Σημαία», «Η Μασκότ των Ολυμπιακών Αγώνων», «Παραολυμπιακοί Αγώνες», σελ. 26-31
Γ'	Γλώσσα	<u>4^η ενότητα: «Ο κόσμος γύρω μας»</u> , «Πώς υιοθετήσαμε ένα κομμάτι γης», α τεύχος, σελ. 64-67, <u>5^η ενότητα: «Η πατρίδα μας γιορτάζει»</u> «Στον πόλεμο του 1940», «Για το Πολυτεχνείο», σελ. 78-84, <u>9^η ενότητα: «Έλα στην παρέα μας»</u> «Το χαρούμενο λιβάδι», β τεύχος, σελ. 49-52, <u>15^η Ενότητα: «Του κόσμου το ψωμί»-«Ο Καραγκιόζης φούρναρης»</u> , σελ. 44-47, <u>16^η ενότητα: «Όλοι μια αγκαλιά»</u> , σελ 50-62
	Μελέτη Περιβάλλοντος	<u>Ενότητα 1: «Ζούμε μαζί»</u> , σελ. 9-27, <u>Ενότητα 6: «Τι χρειάζομαστε για να ζήσουμε»</u> Κεφ. 1: «Άνθρωποι και ανάγκες», Κεφ. 2 «Είμαστε παιδιά και έχουμε δικαιώματα», Κεφ. 3: «Άντρες και γυναίκες ίσοι στη ζωή και την εργασία», σελ. 91-97 <u>Ενότητα 7: «Ο Πολιτισμός μας»</u> , σελ. 105-130
	Θρησκευτικά	<u>Ενότητα 1: «Ζούμε μαζί»</u> , σελ. 9-25, <u>Ενότητα 5: «Τα παιδιά- Η χαρά και η ελπίδα του κόσμου»</u> , σελ. 65-78
Δ'	Γλώσσα	<u>3^η Ενότητα: «Το σχολείο γιορτάζει την ελευθερία και τη δημοκρατία»</u> , σελ. 47-56, <u>6^η Ενότητα: «Ιστορίες παιδιών»</u> «Ο εξάχρονος ήρωας της Ορλεάνης», σελ. 20, <u>Ενότητα 12: «Χαίρε ω χείρε ελευθεριά»</u> , σελ. 27-32, <u>13^η Ενότητα: «Όλοι διαφορετικοί, όλοι ίσοι»</u> , σελ. 33-48
	Μελέτη Περιβάλλοντος	<u>Ενότητα 2: «Ο πολιτισμός των Ελλήνων και των άλλων λαών»</u> , σελ. 36-57
	Θρησκευτικά	<u>Ενότητα 3: «Σπουδαία Παιδιά»</u> «Από την καθημερινή ζωή», σελ. 55-61, <u>Ενότητα 4: «Όλοι ίσοι, όλοι διαφορετικοί»</u> , σελ. 56-76
	Αγγλικά	<u>Unit 5: Habits and Customs</u> 3. "Finding out about habits and customs", σελ. 66-68, <u>Unit 9: The School Party</u> 3. "Recipes from around the world", σελ. 114-116
	Ιστορία	Κεφάλαιο 6: «Τα πολιτεύματα στην Αρχαία Ελλάδα», σελ. 21-23, Κεφάλαιο 10: «Η Σπάρτη και το πολίτευμα», σελ. 32-34, Κεφάλαιο 12: «Το παλιό πολίτευμα της Αθήνας», σελ. 38-39, Κεφάλαιο 14: «Ο Κλεισθένης θεμελιώνει τη δημοκρατία», σελ. 42-44,

		Κεφάλαιο 21: «Το πολίτευμα και η κοινωνία της Αθήνας τα χρόνια του Περικλή», σελ. 66-68, Κεφάλαιο 43: «Η ιστορία του τόπου μου», σελ. 137-141
Γ' και Δ'	Ανθολόγιο Λογοτεχνικών Κειμένων	<u>Ενότητα 7: Κείμενα για την κοινωνία</u> Λίτσα Ψαραύτη, «Το περιβόλι του Σαμίχ», Γιώργος Μαρίνος, «Το τραγούδι του κλόουν», Φωτεινή Φραγκούλη, «Παππούς και εγγονή», Ναζίμ Χικμέτ «Ας δώσουμε τον κόσμο στα παιδιά», σελ. 154-165
	Μουσική	Ενότητα 24: «Ταξιδεύοντας με τη Μουσική σε όλη τη γη», σελ. 80-82
	Εικαστικά	<u>Ενότητα 3</u> Γ1: «Τα πρόσωπά μας στην Υδρόγειο Σφαίρα», σελ. 56, «Η ανθρώπινη μορφή και η τεχνολογία στα έργα σύγχρονων δημιουργών», σελ. 57, «Άνθρωποι σε σπιρτόκουτα», σελ. 60-61, <u>Ενότητα 4</u> Δ6 «Άνθρωποι Κούκλες», σελ. 88-90
	Φυσική Αγωγή	«Οι σύγχρονοι Ολυμπιακοί Αγώνες», σελ. 28-32
Ε'	Γλώσσα	<u>Ενότητα 3: «28^η Οκτωβρίου»</u> , σελ. 41-48, <u>Ενότητα 5: «17 Νοέμβρη»</u> , σελ. 65-70, <u>Ενότητα 6: «Οι φίλοι μας, οι φίλες μας»</u> , σελ. 71-87
	Αγγλικά	<u>Unit 2</u> Lesson 3, “Customs around the world”, σελ. 34-36
	Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή	Όλο το βιβλίο
	Μουσική	<u>Κεφάλαιο 4: «Η πατρίδα τραγουδάει-28^η Οκτωβρίου»</u> , σελ. 11-13, <u>Κεφάλαιο 8: «Η πατρίδα τραγουδάει-17η Νοεμβρίου»</u> , σελ. 19-20, <u>Κεφάλαιο 23: «Οι μουσικές του κόσμου»</u> , σελ. 51-52
	Θρησκευτικά	<u>2^η Θεματική Ενότητα:</u> «Εγώ ειμί η Οδός, η Αλήθεια και η Ζωή-Η διδασκαλία του Χριστού»- «Σχολεία του κόσμου σήμερα», σελ. 25, <u>3^η Θεματική Ενότητα: «Συμπόρευση με όρια και κανόνες»</u> , σελ. 34-43
ΣΤ'	Γεωγραφία	Κεφάλαιο 19: «Γλώσσες και θρησκείες», σελ. 68-70, Κεφάλαιο 30: «Πολιτιστικά Χαρακτηριστικά των Λαών της Ευρώπης», σελ. 103-105, Κεφάλαιο 36: «Οι κάτοικοι της Ασίας», σελ. 122-124, Κεφάλαιο 38: «Οι κάτοικοι και τα κράτη της Αφρικής», σελ. 129-131, Κεφάλαιο 40: «Οι κάτοικοι της Βόρειας Αμερικής», σελ. 139-141,

		Κεφάλαιο 43: «Οι κάτοικοι και τα κράτη της Νότιας Αμερικής», σελ. 146-148, Κεφάλαιο 45: «Τα κράτη και οι κάτοικοι της Ωκεανίας», σελ. 153-155
	Ιστορία	<u>Ενότητα Α</u> κεφάλαιο 3: «Η Αμερικανική και η Γαλλική Επανάσταση», σελ. 20-24, <u>Ενότητα Β</u> κεφάλαιο 9: «Τα κυριότερα Επαναστατικά Κινήματα», σελ. 62-65, <u>Ενότητα Ε</u> κεφάλαιο 9: «Μια δεκαετία αγώνων και θυσιών για την ελευθερία», σελ. 212-217, κεφάλαιο 12: «Η Ελλάδα και η Ευρωπαϊκή της πορεία», σελ. 230-234
	Γλώσσα	<u>Ενότητα 3: «28^η Οκτωβρίου»</u> , α τεύχος σελ. 39-46, <u>Ενότητα 5: 17^η Νοέμβρη</u> , α τεύχος, σελ. 71-78, <u>Ενότητα 6: «Η ζωή σε άλλους τόπους»</u> , α τεύχος, σελ. 79-94, <u>Ενότητα 12: «25^η Μαρτίου»</u> , β τεύχος, σελ. 99-107, <u>Ενότητα 17: «Πόλεμος και Ειρήνη»</u> , γ τεύχος, σελ. 73-87
	Μουσική	Κεφάλαιο 6: «Η Μουσική εμψυχώνει...κι άλλο», σελ. 20-21, Κεφάλαιο 8: «Λαός, τραγούδι, ελευθερία», σελ. 25-26, Κεφάλαιο 12: «Ο Γύρος του Κόσμου σε 8 λεπτά», σελ. 38-40, Κεφάλαιο 13: «Η μουσική μας ενώνει», σελ. 41-43, Κεφάλαιο 14: «Μουσική χωρίς σύνορα», σελ. 44-45
	Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή	Όλο το βιβλίο
	Θρησκευτικά	Θεματική Ενότητα 1 Διακρίσεις στην εποχή μας: Νέλσον Μαντέλα, σελ. 24, 25
Ε' και ΣΤ'	Ανθολόγιο Λογοτεχνικών Κειμένων	<u>Ενότητα Η: «Γεγονότα από την Ελληνική Ιστορία»</u> , σελ. 183-228, Μαρία Λαμπαδαρίδου-Πόθου, «Συνάντηση με το Διγενή Ακρίτα», Κώστας Ουράνης, «Ο Μυστράς», «Της Λένως του Μπότσαρη» (δημοτικό τραγούδι) Διονύσιος Σολωμός, «Οι ελεύθεροι πολιορκημένοι», Ανδρέας Κάλβος, «Ο φιλόπατρις» Άγγελος Σικελιανός, «Ο ξένος», Γαλάτεια Γρηγοριάδου-Σουρέλη, «Ο μικρός μπουρλοτιέρης», Γιάννης Μακρυγιάννης «Είμαστε εις το εμείς», Νίκος Γκάτσος, «Μπαρμπαγιάννη Μακρυγιάννη», Διδώ Σωτηρίου, «Οι πρόσφυγες», Νικηφόρος Βρεττάκος, «Ένας στρατιώτης μουρμουρίζει στο αλβανικό μέτωπο», Γιάννης Μπεράτης, «Στα βουνά της Αλβανίας», Άλκη Ζέη, «Η παρέλαση», Ζωρζ Σαρή, «Τα κουλουράκια», Γιάννης Ρίτσος, «Λαός» Μαργαρίτα Λυμπεράκη, «Η εξέγερση» <u>Ενότητα Ι: «Ειρήνη και Φιλία»</u> , σελ. 243-260

		Γιάννης Ρίτσος, «Ειρήνη», Φερεϋντούν Φαριάντ, «Όνειρα με χαρταετούς και περιστέρια» Χάρης Σακελλαρίου, «Η Ευρώπη κι ο ταύρος», Ζακ Λε Γκοφ, «Η Ευρώπη» Χρήστος Μπουλώτης, «Η Βροχούλα, ο Μουντζούρης κι ένα χριστουγεννιάτικο όνειρο», Μάρω Λοΐζου, «Το χαμογελαστό συννεφάκι», Ελένη Σαραντίτη, «Οι φίλοι μας οι τσιγγάνοι»
	Εικαστικά	Ενότητα Δ: «Ιστορία της Τέχνης», σελ. 66-87
	Φυσική Αγωγή	Κεφάλαιο: «Η σωστή αθλητική συμπεριφορά», σελ. 81-93
	Θεατρική Αγωγή	Τρίτη Ζώνη: «Εγώ κι εσύ», σελ. 9-15, Τέταρτη Ζώνη: «Η ομάδα», σελ. 16-21

Παράρτημα με περιγραφή ενδεικτικών δράσεων

ΠΙΝΑΚΑΣ ΜΕ ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ ΣΕ ΔΟΚΙΜΑΣΜΕΝΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΗΣ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ	
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ
<p>Κι αν ήσουν εσύ (Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες - Ελληνικό Τμήμα και Πανελλήνιο Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση)</p>	<p>Το «κι αν ήσουν εσύ;» είναι ένα πρόγραμμα ευαισθητοποίησης της ευρύτερης εκπαιδευτικής κοινότητας στα ανθρώπινα δικαιώματα και σε θέματα προσφύγων με βιωματικές δραστηριότητες και τεχνικές θεάτρου και εκπαιδευτικού δράματος.</p> <p>Υλοποιείται από τον Φεβρουάριο 2015 από το Πανελλήνιο Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση σε συνεργασία με την Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες.</p> <p>Περιλαμβάνει:</p> <ul style="list-style-type: none"> → Επιμορφωτικά Σεμινάρια και εργαστήρια για εκπαιδευτικούς, στελέχη τοπικών ανθρωπιστικών οργανώσεων και μέλη της τοπικής κοινωνίας, → Θεατροπαιδαγωγικά εργαστήρια για μαθητές, Δίκτυα και Φεστιβάλ Σχολείων, → Παραστάσεις για μαθητές, εκπαιδευτικούς και μέλη της τοπικής κοινωνίας, → Δράσεις συνεργασίας ντόπιου και προσφυγικού μαθητικού και νεανικού πληθυσμού <p>Στο πλαίσιο του προγράμματος τα σχολεία έχουν τη δυνατότητα να συνεργαστούν με τους φορείς υλοποίησης με τρόπους όπως:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ενημέρωση και επιμόρφωση εκπαιδευτικών ✓ αυτοτελή εργαστήρια για μαθητές/τριες και παρουσίαση εκπαιδευτικού υλικού με επισκέψεις θεατροπαιδαγωγών στα σχολεία ✓ Ημέρες σχολικής δράσης/Φεστιβάλ κατά τις οποίες οι μαθητές/τριες των συμμετεχόντων σχολείων ενθαρρύνονται να παρουσιάζουν τη δουλειά τους, συχνά εμπλέκοντας και τη σχολική κοινότητα, αλλά και την τοπική κοινωνία

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Διαδραστικές παραστάσεις θεάτρου και υλοποίησή τους σε σχολεία και τοπικές κοινότητες ✓ Δράσεις συνεργασίας και συν-δημιουργίας τοπικού και προσφυγικού πληθυσμού με έμφαση στα παιδιά και τα νεαρά άτομα. Στόχος της δράσης είναι μια ουσιαστική διαπολιτισμική ανταλλαγή και αλληλεπίδραση, πέρα από μια πρώτη, ευχάριστη γνωριμία. • Μαθητικός Διαγωνισμός με στόχο να δοθεί η ευκαιρία στους/τις μαθητές/ριες να γνωρίσουν και να ευαισθητοποιηθούν γύρω από τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι πρόσφυγες, να συνειδητοποιήσουν τις ιδιαίτερες δυσκολίες που συναντούν στις φάσεις του εκπατρισμού, της φιλοξενίας τους σε κάποια άλλη χώρα και, ενδεχομένως, της επιστροφής τους. <p><u>Ιστότοπος προγράμματος</u> Εκπαιδευτικό υλικό: <u>Χολέβα, Ν. (επιμ.) (2019). Κι αν ήσουν εσύ; Θεατροπαιδαγωγικές δραστηριότητες για την ευαισθητοποίηση στα ανθρώπινα δικαιώματα και σε θέματα προσφύγων. Πανελλήνιο Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση-Ύπατη Αρμοστεία του Ο.Η.Ε. για τους πρόσφυγες.</u></p>
<p>Out of Eden Learn (Cosy/Lab- Πανεπιστήμιο Πειραιά, Τμήμα Ψηφιακών Συστημάτων)</p>	<p>Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα “Out of Eden Learn” (OOEL) αποτελεί πρωτοβουλία του Ερευνητικού Οργανισμού Project Zero του Πανεπιστημίου Harvard σε συνεργασία με το National Geographic και τον Paul Salorek ανθρωπολόγο, δημοσιογράφο, κάτοχο δύο βραβείων Pulitzer. Μέσα από το OOEL εκπαιδευτικοί και μαθητές από όλον τον κόσμο συνενώνονται ψηφιακά σε μαθησιακές ομάδες αντίστοιχων ηλικιών αλλά διαφορετικών εθνικοτήτων και πολιτισμών, προκειμένου να προσεγγίσουν οικουμενικά ζητήματα, εφαρμόζοντας τις στρατηγικές του προγράμματος που είναι: α) η παρατεταμένη παρατήρηση, β) η διαπολιτισμική ανταλλαγή εμπειριών, και γ) η ανάληψη δράσης σε τοπικό και παγκόσμιο επίπεδο. Όπως έχει δείξει η μέχρι τώρα εμπειρία, η συμμετοχή στο πρόγραμμα “Out of Eden Learn” και η δημιουργία μαθητικών προϊόντων κατά τα επιμέρους «βήματα» μπορεί να οδηγήσει: 1. στη δημιουργία ενός σχολικού μουσείου 2. στη διοργάνωση μίας έκθεσης τοπικής ιστορίας 3. σε δράσεις «ανθρώπινων βιβλιοθηκών» (human libraries) 4. στη δημιουργία επιτραπέζιων παιχνιδιών, ψηφιακών βιβλίων, κόμικς κ.α. 5. στην οργάνωση σχολικών εκδηλώσεων στη λήξη της χρονιάς</p> <p><u>Ιστότοπος προγράμματος</u></p>
<p>Ποίηση και Θέατρο (Τμήμα Θεατρικών Σπουδών ΕΚΠΑ)</p>	<p>Στόχος του προγράμματος είναι η διερεύνηση του ποιητικού λόγου και η ανακάλυψη της σχέσης ποίησης και θεάτρου. Το ποίημα αντιμετωπίζεται ως πεδίο έμπνευσης, συναισθηματικής έκφρασης και μέσο επικοινωνίας σκέψης και ιδεών. Επιδιώκεται οι μαθητές/τριες να ανιχνεύσουν τα στοιχεία θεατρικότητας στα ποιήματα ώστε να κατανοήσουν τον τρόπο με τον οποίο η ποίηση και</p>

	<p>το θέατρο συνδέονται και με στόχο να δημιουργήσουν τις δικές τους θεατρικές δράσεις.</p> <p>Για να περάσει ένα μαθητικό σύνολο στο κύριο μέρος του προγράμματος, προϋπόθεση συνιστά η συγκρότηση ομάδας εργασίας μέσω θεατρικών, βιωματικών ασκήσεων.</p> <p>Κατόπιν, η ομάδα θα προχωρήσει σε πρακτικές ασκήσεις πάνω στις έννοιες του θεάτρου και του δράματος με όχημα δείγματα ποιητικού λόγου. Ενώ στην τρίτη φάση, η ομάδα θα υλοποιήσει τον κύριο άξονα του προγράμματος, την επιλογή του υλικού ενδιαφέροντος, το θέμα και τον τρόπο της τελικής παρουσίασης του προγράμματος που θα έχει τη μορφή σύντομου δρώμενου.</p> <p>Για την υλοποίηση του προγράμματος είναι δυνατή η συνεργασία Τελειόφοιτων φοιτητών –τριών του Τμήματος και Μεταπτυχιακών Φοιτητών της κατεύθυνσης «Διδακτική του Θεάτρου» σε ομάδες των δύο στις Δ/νσεις Α/θμιας Εκπ/σης Α', Β, Γ', Δ' Αθήνας και Α' Πειραιά</p>
<p>Δραματοποιώντας ιστορίες με αφορμή τον Μικρό Πρίγκιπα (Τμήμα Θεατρικών Σπουδών ΕΚΠΑ)</p>	<p>Σκοπός του προγράμματος είναι η ευαισθητοποίηση των μαθητών της προσχολικής και παιδικής ηλικίας σε θεματικές και άξονες κοινωνικής συναίσθησης, στη σταδιακή ενεργοποίηση έμπρακτου ενδιαφέροντος για τον συνάνθρωπο.</p> <p>Με αφορμή την ιστορία του Μικρού Πρίγκιπα του Αντουάν Ντε Σαιντ-Εξυπερύ και τις ποικίλες εκφάνσεις της, μέσα από τις διαφορετικές τέχνες (λογοτεχνία, θέατρο, θέατρο σκιών, κουκλοθέατρο, ζωγραφική, κινηματογράφο, ψηφιακές τέχνες κ.ά.) οι μαθητές/τριες καλούνται να δημιουργήσουν τους δικούς τους «Μικρούς Πρίγκιπες».</p> <p>Ειδικοί στόχοι του προγράμματος είναι:</p> <ul style="list-style-type: none"> α. διάδραση των μαθητών/τριων με την ιστορία του Μικρού Πρίγκιπα, μέσα από δραματοποίηση και αφήγηση, β. η εμβάθυνση στη σχέση του Μικρού Πρίγκιπα με το τριαντάφυλλό του, γ.η δραματοποιημένη εργασία με αφορμή συγκεκριμένα αποσπάσματα (ανάλογα με την ηλικία), διασκευές και αποδόσεις του κειμένου στη λογοτεχνία και στις άλλες τέχνες, δ. η μεταφορά της ιστορίας στο «τώρα» και η δυνατότητα μετακίνησης του Μικρού Πρίγκιπα «σε έναν τόπο όπου οι άνθρωποι τον έχουν ανάγκη», με βάση τις επιλογές των μαθητικών ομάδων, ε. η ενεργοποίηση παραγωγής διαφορετικών ειδών έντεχνου γραπτού, και προφορικού λόγου, καθώς και δραστηριοτήτων φιλιανγνωσίας. <p>Η εφαρμογή του προγράμματος σε πολλά σχολεία ή σε διαφορετικά τμήματα του ίδιου σχολείου μπορεί να οδηγήσει στη δημιουργία μίας κοινής δράσης σε χώρο της κοινότητας ή να οδηγήσει σε μία κοινή ψηφιακή δημιουργία με άξονα τις δραστηριότητες που θα δημιουργήσουν οι μαθητές (ζωγραφική ή ψηφιακές εικόνες ή και τα δύο, κολλάζ και στίχοι). Οι προτεινόμενες δραστηριότητες του προγράμματος μπορούν να συνδυαστούν (να οδηγήσουν ή να προηγηθούν) με εφικτές κοινωνικές παρεμβάσεις της ομάδας και του Σχολείου και συνεργασίες με τοπικούς φορείς (εντός ή εκτός του χώρου του σχολείου), οι οποίες θα προκύψουν από τις επιλογές των μαθητών για εθελοντισμό και υποστήριξη προς τον συνάνθρωπο, στο</p>

	<p>πλαίσιο των δραματοποιημένων ιστοριών (Προτάσεις συνδυασμού του προγράμματος με επισκέψεις των μαθητών/τριών σε φορείς ή χώρους όπου μπορούν βιωματικά να συνεισφέρουν για τον συνάνθρωπο, μέσα από τις τέχνες και τις δράσεις τους ή και με προσφορά υλικών αγαθών).</p>
<p>Η Γη ανήκει σε όλα τα παιδιά του κόσμου/Λέμε όχι στον Ρατσισμό (Εκπαιδευτικός Οργανισμός Φωτόγραμμα)</p>	<p>Στο πλαίσιο του προγράμματος μέσα από βιωματικές δραστηριότητες (π.χ. παιχνίδι γλωσσομάθειας, δημιουργία κολλάζ και αφίσας, παιχνίδι ρόλων, θεατρική αναπαράσταση διαφορετικών πολιτισμών, συγγραφή ποιήματος/παραμυθιού) ενδυναμώνεται το αίσθημα της ομαδικότητας και της συνεργασίας και καλλιεργούνται αξίες όπως ο σεβασμός, η αλληλεγγύη και η αλληλοβοήθεια. Παράλληλα, οι μαθητές/τριες κατανοούν πως όλα τα παιδιά ανεξαρτήτως εθνικής προελεύσεως έχουν τα ίδια δικαιώματα.</p> <p>Τα αποτελέσματα από τα εργαστήρια των μαθητών, μπορούν να διατεθούν σε μια εκδήλωση/έκθεση εντός σχολείου με στόχο την ενημέρωση και την εξάλειψη του φαινομένου του ρατσισμού.</p>
<p>Νικάμε τη βία και τον σχολικό εκφοβισμό (Εκπαιδευτικός Οργανισμός Φωτόγραμμα)</p>	<p>Στο πλαίσιο του προγράμματος μέσα από βιωματικές δραστηριότητες (π.χ. θεατρική αναπαράσταση σεναρίων σχολικού εκφοβισμού, ομαδοσυνεργατικές εργασίες) οι μαθητές/-τριες δημιουργούν υγιείς σχέσεις μεταξύ τους με βάση τον σεβασμό στο διαφορετικό όποιο και κι αν είναι αυτό. Ενημερώνονται για όλες τις μορφές bullying και εμβαθύνουν στις αιτίες που το προκαλούν.</p> <p>Τα αποτελέσματα από τα εργαστήρια των μαθητών, μπορούν να διατεθούν σε μια εκδήλωση/έκθεση εντός σχολείου με στόχο την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των μαθητών για το θέμα του σχολικού εκφοβισμού.</p>
<p>Νοιάζομαι και δρα-Εθελοντισμός-Αλληλεγγύη-Ενεργός Πολίτης (Ίδρυμα Λαμπράκη και Σωματείο Δεσμός)</p>	<p>Το «Νοιάζομαι και Δρω» (N&D) είναι ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα που καλλιεργεί τον εθελοντισμό και την αλληλεγγύη στους μαθητές. Προσφέρει ένα παιδαγωγικό και οργανωτικό πλαίσιο δράσης και εκπαιδευτικό υλικό για την καλλιέργεια του εθελοντισμού. Οι εκπαιδευτικοί που επιμορφώνονται και υποστηρίζονται συμβουλευτικά σε όλη τη διάρκεια του προγράμματος, εισηγούνται το θεωρητικό πλαίσιο στους μαθητές με μαθητοκεντρικές και βιωματικές μεθόδους.</p> <p>Το N&D εφαρμόζεται σε όλο το φάσμα της σχολικής εκπαίδευσης, περιλαμβανομένων ειδικών σχολείων. Το υλικό του είναι διαβαθμισμένο και δεν αξιοποιείται γραμμικά, αλλά επιλεκτικά βάσει των εκάστοτε δεδομένων και μαθησιακών αναγκών.</p> <p>Περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων και δραστηριότητες ευαισθητοποίησης των παιδιών σε θέματα αλληλεγγύης και κοινωνικής προσφοράς μέσα από δραστηριότητες θεατρικού παιχνιδιού, ανταπόκρισης σε ερεθίσματα από το χώρο της λογοτεχνίας και ατομικής και συλλογικής καλλιτεχνικής έκφρασης.</p> <p>Ενδεικτικά παραδείγματα από το 2^ο τεύχος του Οδηγού Εκπαιδευτικού του Προγράμματος</p> <p>Κύρδη, Κ. & Γκόβας, Ν. (2015). Νοιάζομαι και Δρω. Εθελοντισμός, Αλληλεγγύη, Ενεργός Πολίτης: Δραστηριότητες, τεύχος2: Ασκήσεις,</p>

	<p><u>Τεχνικές για τον Εκπαιδευτικό. Ίδρυμα Λαμπράκη-Δεσμός (επιστημονική ευθύνη: Β. Ανθοπούλου).</u></p> <p><u>Ενότητα: Ομαδικότητα-Συνεργασία-Εμπιστοσύνη,</u> Με τα μάτια του άλλου, σελ. 16, Άκουσε τον ήχο μου, σελ. 17, Δυο δυο, σελ. 17, Ας λύσουμε τον κόμπο, σελ 18, Ανθρώπινο παζλ, σελ. 19, Το παράξενο ζώο, σελ. 19, Βοήθα να περάσω, σελ. 20, Βοήθεια, σελ. 20</p> <p><u>Ενότητα: Προσεγγίζοντας την έννοια του εθελοντισμού</u> Με αφορμή ένα ποίημα, σελ. 26,</p> <p><u>Ενότητα: Ποιος είμαι, γιατί νοιάζομαι και τι ελπίζω</u> Μια αφίσα για το σχολείο, σελ. 40</p> <p><u>Ενότητα: «Αλληλεγγύη, προσεγγίζοντας την έννοια»</u> Ιστορίες Αλληλεγγύης-Φτιάξε κι εσύ μια ταινία, σελ. 61, Με Οδηγό τη Λογοτεχνία, σελ. 62</p>
<p>Εγώ κι εσύ μαζί (Διεθνής αμνηστία Ελληνικό Τμήμα)</p>	<p>Το πρόγραμμα που υλοποιείται από το Ελληνικό Τμήμα της Διεθνούς Αμνηστίας στοχεύει σε μία εκπαιδευτική προσέγγιση των Ανθρώπινων Δικαιωμάτων και των Δικαιωμάτων των Παιδιών μέσα από δραστηριότητες που αφορούν τη διαφορετικότητα, το προσφυγικό ζήτημα, τις έμφυλες ταυτότητες και την προσβασιμότητα. Μέσα από δομημένο εκπαιδευτικό υλικό οι εκπαιδευτικοί καθοδηγούνται δημιουργικά στην εφαρμογή και τη σκοποθεσία του προγράμματος, μέσα από την υλοποίηση δραστηριοτήτων και σχεδίων παρεμβάσεων εντός της τάξης, αλλά και ως προς τον σχεδιασμό και την υλοποίηση κοινωνικών παρεμβάσεων στο πλαίσιο του Ανοικτού Σχολείου στην Κοινωνία με στόχο τη βιωματική, συμμετοχική δράση και ενεργοποίηση του μαθητικού κοινού, των γονέων και κηδεμόνων και συνολικά της εκπαιδευτικής κοινότητας.</p> <p>Ενδεικτικές αναφορές με έμφαση σε καλλιτεχνικά ερεθίσματα και δράσεις από τον Οδηγό Εκπαιδευτικού δίνονται παρακάτω: <u>Χατζηνικολάου, Μ. (επιμ) (2019). Εγώ κι εσύ μαζί-Οδηγός για τον/την εκπαιδευτικό-Δραστηριότητες/ τεχνικές. Διεθνής Αμνηστία – Ελληνικό Τμήμα</u></p> <p>Δραστηριότητα 8, σελ. 49, Δραστηριότητα 12, σελ. 52, Δραστηριότητα 1, σελ. 54, Δραστηριότητα 5, σελ. 88-89 Δραστηριότητα 11, σελ. 124-125</p>
<p>2Π Στάσου και κοίταξε τον κόσμο (Action Aid Hellas)</p>	<p>Βασικοί στόχοι του προγράμματος της Action Aid είναι:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η καλλιέργεια της συνείδησης του ενεργού πολίτη σε τοπικό και παγκόσμιο επίπεδο • Η ευαισθητοποίηση γύρω από τα παγκόσμια ζητήματα και την αλληλεξάρτηση μεταξύ τους <p>Το πρόγραμμα βασίζεται στην αξιοποίηση εκπαιδευτικής βαλίτσας με ήρωα τον 2Π (Πολίτη Παπαπολίτη), μια κούκλα, που ξεκινά τα ταξίδια του ως ξένοιαστος τουρίστας και σταδιακά μετατρέπεται σ' έναν ενεργό Παγκόσμιο Πολίτη. Μέσα από τα ταξίδια του γνωρίζει</p>

	<p>καινούργια πράγματα και βιώνει νέες καταστάσεις γεγονός που τον κάνει να προβληματίζεται, να σκέφτεται και στο τέλος να δρα.</p> <p>Η χρήση της κούκλας ενεργοποιεί το ενδιαφέρον των παιδιών, που μάλιστα μπορούν να μπουν πίσω από την κούκλα και παίζοντας να τη ζωντανέψουν.</p> <p>Περισσότερες λεπτομέρειες: https://education.actionaid.gr/dunamikoi-ekpaideutikoi/ekpaideutiko-uliko/daneistiki-valitsa/</p>
<p>Ρητορική και Επικοινωνία - Πρόγραμμα «Τεισίας» (Ελληνική Ένωση για την Προώθηση της ρητορικής στην εκπαίδευση)</p>	<p>Οι τρεις βασικοί άξονες του Προγράμματος είναι ο Λόγος, η Σκέψη και η Δράση. Οι δραστηριότητες αντλούνται / σχετίζονται με ποικίλα επιστημονικά πεδία, όπως η δημόσια ομιλία και επικοινωνία, η δημιουργική σκέψη και οι τεχνικές παραγωγής ιδεών, η αφήγηση, το εκπαιδευτικό δράμα κ.ά. Το περιεχόμενο όλων των δραστηριοτήτων, με την ποικιλία και τη διαβαθμισμένη δυσκολία του, αποσκοπεί στην ανάπτυξη της αυτοπεποίθησης και στην καλλιέργεια των επικοινωνιακών δεξιοτήτων ενός σύγχρονου ρήτορα, ο οποίος έχει μάθει να ακούει, να αξιοποιεί τον λόγο του εκφράζοντας την άποψή του με δύναμη και να χρησιμοποιεί τη δημιουργική σκέψη του για να επιλέξει τις κατάλληλες ιδέες και λέξεις και να δώσει λύσεις. Επιπλέον, το πρόγραμμα αναδεικνύει τη ρητορική και ως πράξη: μοίρασμα, συμμετοχή, συνεργασία, δράση.</p>
<p>Αποστολή στον Άρη: (Εκπαιδευτικό Δράμα του ΜΙΟ-ΕCSDE/ ΜΕdIES, στο πλαίσιο του προγράμματος 'Κατάδυση στην Συμπερίληψη' (DIVE-IN))</p>	<p>Στόχος είναι η δημιουργία μιας ιστορίας που να ενθαρρύνει την αυτο-έκφραση και να επιτρέπει την συμμετοχή όλων των μαθητών, βοηθώντας τους να αναπτύξουν την αντίληψη για τον εαυτό και την αίσθηση συνύπαρξης με τους άλλους. Η ιστορία λαμβάνει χώρα σε έναν Διαστημικό Σταθμό στον Άρη, σε ένα σενάριο που παίρνει μια ασφαλή «απόσταση» από την πραγματικότητα της ζωής των μαθητών, ώστε να αισθάνονται άνεση και ασφάλεια να μοιραστούν τις δικές τους ιστορίες αποκλεισμού και ένταξης, με όσο το δυνατόν πιο φυσικό και μη τραυματικό τρόπο.</p> <p>Το Εκπαιδευτικό Δράμα, ως βασική μέθοδος του προγράμματος δίνει ευκαιρίες για συμμετοχή των μαθητών με διαφορετικό κοινωνικό-πολιτισμικό υπόβαθρο, και επιτρέπει την έκφραση με μη λεκτικές μεθόδους (ζωγραφική, κίνηση, παγωμένες εικόνες, κλπ).</p>
<p>Το παιδί, η πόλη και τα μνημεία (Δήμος Αθηναίων, Δ/νσεις Α/θμιας και Β/θμιας Εκπαίδευσης Α' Αθήνας, Πολιτιστικά Θέματα και Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών)</p>	<p>Το Πρόγραμμα αποτελεί πρωτοβουλία του Δήμου Αθηναίων και υλοποιείται από την Τεχνόπολη του Δήμου Αθηναίων σε συνεργασία με τις Δ/νσεις Α/θμιας και Β/θμιας Εκπαίδευσης Α' Αθήνας- Πολιτιστικά Θέματα και Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και με την ενεργό συμμετοχή της Ανώτατης Σχολής Καλών Τεχνών.</p> <p>Στόχος του προγράμματος είναι να στρέψει το ενδιαφέρον της σχολικής κοινότητας στην έννοια της πολιτεότητας και να ενθαρρύνει την ανάπτυξη δεξιοτήτων ενεργού πολίτη στα παιδιά, δίνοντάς τους τα κατάλληλα ερεθίσματα για να γνωρίσουν καλύτερα την πόλη τους, να μάθουν να την αγαπούν και να προστατεύουν τα μνημεία της, διατηρώντας έτσι ζωντανή την ιστορία της. Τα παιδιά μαθαίνουν την ιστορία και τη σημασία των μνημείων της Αθήνας, εξοικειώνονται με την πολιτιστική της κληρονομιά, υπερασπίζονται τον δημόσιο χώρο. Και ο σεβασμός για τον δημόσιο χώρο οφείλει να γίνεται συνείδηση κάθε πολίτη, από τα μαθητικά χρόνια.</p>

	<p>Στο πλαίσιο του Προγράμματος τα παιδιά</p> <ul style="list-style-type: none"> • Επισκέφτηκαν, μελέτησαν και υιοθέτησαν ένα γλυπτό στη γειτονιά τους. • Επισκέφτηκαν και γνώρισαν με δημιουργικό τρόπο ένα γλυπτό στο κέντρο της πόλης. • Διερεύνησαν τη σχέση των δημόσιων γλυπτών με την ιστορία και τη μνήμη της πόλης και τον ρόλο τους στην ταυτότητά της. • Ήρθαν σε επαφή με την εξέλιξη της πόλης και του αθηναϊκού τοπίου. • Επεξεργάστηκαν με δημιουργικούς τρόπους βιβλία, ποίηση, ταινίες, μαρτυρίες, άρθρα για την πόλη και τη γλυπτική. • Αξιολόγησαν την κατάσταση των γλυπτών, και ευρύτερα του δημόσιου χώρου που τα περιβάλλει, και ασχολήθηκαν με το φαινόμενο του βανδαλισμού. • Γνώρισαν ποιες είναι οι αρμόδιες αρχές και ποια τα κριτήρια για την επιλογή και τοποθέτηση αλλά και για την προστασία γλυπτών και μνημείων, ποιος αναλαμβάνει τη συντήρηση, αλλά και ποιες άριστες πρακτικές έχουν εφαρμοστεί. • Σχεδίασαν μικρές δράσεις για την ανάδειξη των γλυπτών και κατέθεσαν τις δικές τους προτάσεις για την αναβάθμιση της γειτονιάς τους, με πυρήνα το γλυπτό της επιλογής τους. • Δημιούργησαν δικά τους έργα (αφηγήσεις, τραγούδια, αφίσες, γλυπτά, ζωγραφιές, κ.ά.). • Παρουσίασαν τα αποτελέσματα της δουλειάς τους σε κοινή εκδήλωση και έκθεση στην Τεχνόπολη, καθώς και στη σχολική κοινότητα. <p>Ο Οδηγός του Εκπαιδευτικού για την Α/θμια Εκπαίδευση μπορεί να προσφέρει ποικίλες προτάσεις προς την κατεύθυνση της ανάδειξης του πολιτισμού ως ενός χώρου καλλιέργειας της ενεργού πολιτεότητας και ανάπτυξης σεβασμού προς το δημόσιο χώρο.</p> <p>Δημοπούλου, Μ., Κύρδη, Κ. & Σβορώνου, Ε. (2018). Το παιδί, η πόλη και τα μνημεία Οδηγός εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων για την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση. Δήμος Αθηναίων-Τεχνόπολη Δήμου Αθηναίων-Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς</p>
<p>Μαθητικό Φεστιβάλ Ρητορικής Τέχνης (Δ/νσεις Α/θμιας Εκπαίδευσης Β', Γ', Δ' Αθήνας και Ανατολικής Αττικής- Πολιτιστικά Θέματα, Ινστιτούτο Ρητορικών και Επικοινωνιακών Σπουδών Ελλάδας)</p>	<p>Στο πλαίσιο υλοποίησης Πολιτιστικών Προγραμμάτων οι Δ/νσεις Α/θμιας Εκπαίδευσης Β', Γ', Δ' Αθήνας και Ανατολικής Αττικής, δια των Υπευθύνων Πολιτιστικών Θεμάτων υλοποιούν από το σχολικό έτος 2017-2018 έως σήμερα, σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Ρητορικών και Επικοινωνιακών Σπουδών Ελλάδας, Μαθητικό Φεστιβάλ Ρητορικής Τέχνης, το οποίο στοχεύει στην ανάπτυξη των επικοινωνιακών δεξιοτήτων των μαθητών/ τριών χάρη στην καλλιέργεια του προφορικού λόγου, μέσα από τη νοηματική και ερμηνευτική ανάγνωση κειμένων, τη σαφή και ζωντανή έκφραση ιδεών και την ανάπτυξη της επιχειρηματολογικής ικανότητας. Πρόκειται για δεξιότητες ζωής που προϋποθέτουν την εξοικείωση με την έκθεση σε ανοιχτό ακροατήριο και την καλλιέργεια της κριτικής και αποκλίνουσας σκέψης. Ταυτόχρονα, πρόκειται για βασικές δεξιότητες που χαρακτηρίζουν κάθε ενεργό πολίτη. Στην ηλικία αυτή</p>

ο αυθορμητισμός των παιδιών αποτελεί ένα μεγάλο πλεονέκτημα, αφού η ζωντάνια, η φρεσκάδα και η φαντασία αποτελούν χαρακτηριστικά γνωρίσματα του παιδικού λόγου, ο οποίος μέσω του Φεστιβάλ μπορεί να ασκηθεί και να οργανωθεί σύμφωνα με τα προγράμματα σπουδών.

Η συμμετοχή στο Φεστιβάλ προκύπτει ως απόρροια επιμορφωτικών σεμιναρίων για τους εκπαιδευτικούς και βασίζεται στην αξιοποίηση του Προγράμματος: «Σκέφτομαι, εκφράζομαι, επικοινωνώ: Παιχνίδια Ρητορικής Τέχνης στο σχολείο»:

[Εγγλέζου, Φ. \(2018\). Σκέφτομαι, εκφράζομαι, επικοινωνώ: Παιχνίδια Ρητορικής Τέχνης στο σχολείο. Ινστιτούτο Ρητορικών και Επικοινωνιακών Σπουδών Ελλάδας.](#)

[Ενδεικτική αναφορά στο Φεστιβάλ του σχολικού έτους 2020-2021](#)

Παράρτημα: Περιγραφή Ενδεικτικών Δράσεων

1. Συνεργασία με την Ύπατη Αμοσσία του Ο.Η.Ε για τους πρόσφυγες και το Πανελλήνιο Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση και πραγματοποίηση διαδραστικής παράστασης /παράστασης θεάτρου φόρουμ στο χώρο του σχολείου, μέσα από την οποία οι μαθητές /τριες ευαισθητοποιούνται και αντιλαμβάνονται με τρόπο βιωματικό τον ενεργό ρόλο που καλούνται να αναλάβουν για έναν δίκαιο και ειρηνικό κόσμο.
2. Συνεργασία με το Ελληνικό Τμήμα της Διεθνούς Οργάνωσης Βιβλίων για τη Νεότητα-IBBY (Κύκλος του Ελληνικού Παιδικού Βιβλίου) (<http://www.greekibby.gr/>) για το δανεισμό εκπαιδευτικού υλικού με λογοτεχνικά βιβλία για παιδιά που έχουν ως θέμα τη σχολική βία. Το δανειστικό εκπαιδευτικό υλικό δημιουργήθηκε με πρωτοβουλία του Ελληνικού Τμήματος της Διεθνούς Οργάνωσης Βιβλίων για τη Νεότητα- IBBY (Κύκλος του Ελληνικού Παιδικού Βιβλίου) στο πλαίσιο της δημιουργίας αφίσας με θέμα: «*Με σύμμαχό σου τα βιβλία, διώξε τη βία από τα σχολεία*», η οποία περιλαμβάνει τίτλους βιβλίων παιδικής λογοτεχνίας που αφορούν το φαινόμενο της σχολικής βίας και του εκφοβισμού. Το εκπαιδευτικό υλικό αποτελείται από βιβλία που έχουν επιλεγεί από επιτροπή Παιδαγωγών και Πανεπιστημιακών και έχουν παραχωρηθεί από τους εκδότες, κατόπιν σχετικής πρόσκλησης του Κύκλου του Ελληνικού Παιδικού Βιβλίου, καθώς και γενικές προτάσεις εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων και δράσεων. Σκοπός της δημιουργίας τόσο της αφίσας όσο και του δανειστικού υλικού είναι η ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων των μαθητριών/ών μέσω της παιδικής λογοτεχνίας.
3. Πρόσκληση στο σχολείο καλλιτεχνών (συγγραφέων, ζωγράφων, μουσικών) που έχουν αναδείξει μέσα από την τέχνη τους θέματα ισότητας και ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Στόχος είναι τα παιδιά να συνδιαλλαγούν με τον/την καλλιτέχνη ή/ και να συν-δημιουργήσουν καλλιτεχνικά.
4. Υιοθέτηση μνημείου της περιοχής, είτε πρόκειται για ένα σημαντικό και παγκοσμίως γνωστό μνημείο, είτε για ένα απλό και όχι τόσο διάσημο μνημείο της γειτονιάς. Τα παιδιά καλούνται να ερευνήσουν την ιστορία, το θέμα του, τις αξίες που ενδεχομένως συμβολίζει και να το συνδέσουν με την ιστορία της γειτονιάς/ της πόλης τους, αλλά και με την τοπική πολιτιστική κληρονομιά. Επιπλέον, ερευνούν ποια είναι η σημερινή κατάσταση του μνημείου, καταγράφουν τους κινδύνους που αντιμετωπίζει λόγω φυσικών φθορών ή βανδαλισμών. Μπορούν επίσης να δημιουργήσουν αφίσες ή να διοργανώσουν μία έκθεση ή εκδήλωση στο σχολείο με στόχο την ανάδειξη της σημασίας του μνημείου, αλλά και της αναγκαιότητας προστασίας του

(Η υιοθεσία ενός μνημείου σε 10 βήματα ενδεικτική πρόταση από το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού/Γενική Διεύθυνση Αρχαιοτήτων και Πολιτιστικής Κληρονομιάς/ Διεύθυνση Μουσείων/ Τμήμα Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων και Επικοινωνίας).

5. Συμμετοχή σε εκπαιδευτικά προγράμματα μουσείων και άλλων χώρων πολιτισμικής αναφοράς με θέματα που σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία (ενδεικτικά: «*Το δικαίωμα να είσαι παιδί*», «*Μόνος ή μοναδικός-διαφορετικότητα και ρατσισμός*», «*Φροντίζω με Τέχνη*» από το Μουσείο Ελληνικής Παιδικής Τέχνης, «*Ο Πειραιάς των ξένων και των μετοίκων: μια ματιά στην πολυπολιτισμική κοινωνία του αρχαίου Πειραιά*» από το Αρχαιολογικό Μουσείο Πειραιά, «*Η καθημερινή ζωή στην αρχαία Ελλάδα*» από το Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης, προετοιμασία και υλοποίηση επίσκεψης στην Αρχαία Αγορά της Αθήνας και αξιοποίηση εκπαιδευτικού υλικού με θέμα: [«Τις αγοράρεύειν βούλεται»](#) του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού-Γενική Διεύθυνση Αρχαιοτήτων και Πολιτιστικής Κληρονομιάς-Διεύθυνση Μουσείων-Τμήμα Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων και Επικοινωνίας.
6. Συνεργασία με Οργανώσεις Προάσπισης των Δικαιωμάτων του Παιδιού (ενδεικτικά: Δίκτυο για τα Δικαιώματα του Παιδιού, Ελληνικό Τμήμα UNICEF, κ.α.) και κατάσταση σχεδίου δράσης για την ενεργό συνδρομή της τάξης/του σχολείου στο έργο τους.
7. Παραγωγή καλλιτεχνικού έργου (όπως κείμενο που προκύπτει από δραστηριότητες δημιουργικής γραφής, αφίσα, οπτικοακουστική δημιουργία, μουσική σύνθεση, εικαστικό έργο) από τους μαθητές και αξιοποίησή του για την ευαισθητοποίηση της τοπικής κοινωνίας σε θέματα ισότητας και ανθρώπινων δικαιωμάτων. Οι μαθητές /τριες μπορούν να συμμετάσχουν και σε σχετικούς μαθητικούς διαγωνισμούς, όπως ο διαγωνισμός που από το 1994 διοργανώνει η Ύπατη Αρμοστεία του Ο.Η.Ε. για τους πρόσφυγες, με σκοπό να δοθεί η ευκαιρία στους/τις μαθητές/ριες να γνωρίσουν και να ευαισθητοποιηθούν γύρω από τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι πρόσφυγες, να συνειδητοποιήσουν τις ιδιαίτερες δυσκολίες που συναντούν στις φάσεις του εκπατρισμού, της φιλοξενίας τους σε κάποια άλλη χώρα και, ενδεχομένως, της επιστροφής τους. Οι μαθητές/ριες συμμετέχουν σ' αυτή τη δράση με δημιουργική γραφή, κολλάζ, ζωγραφική, κόμικς, φωτογραφία, βίντεο, αφίσα, ατομικά ή ομαδικά, σύμφωνα με τις προδιαγραφές του διαγωνισμού, ενώ οι εκπαιδευτικοί ενισχύονται με υποστηρικτικό υλικό και πηγές προς αξιοποίηση, στην επεξεργασία και προετοιμασία του θέματος με τους/τις μαθητές/ριές τους. Ενδεικτικά αναφέρονται και άλλοι αντίστοιχοι διαγωνισμοί που πραγματοποιούνται με τη συνεργασία διαφόρων φορέων και στόχο την ευαισθητοποίηση των μαθητών σε σημαντικά κοινωνικά θέματα που απασχολούν τις σχολικές κοινότητες και το ευρύτερο κοινωνικό σύνολο: Διεθνής Διαγωνισμός Οπτικοακουστικής Δημιουργίας της Εκπαιδευτικής Τηλεόρασης σε συνεργασία και με άλλους φορείς, Μαθητικός Διαγωνισμός Ταινιών Μικρού Μήκους με θέμα: «Cinema .... Διάβασες;» που διοργανώνεται από τη Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Σερρών, σε συνεργασία και με άλλους φορείς, Διαγωνισμός με θέμα: «Αναζητώντας την Ιστορία του Σχολείου μας» που διοργανώνει το ΕΚΕΔΙΣΥ και το Τμήμα Εκπαιδευτικής Ραδιοτηλεόρασης του ΥΠΠΕΘ, Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Ολυμπίας για παιδιά και νέους Camera Zizanio που διοργανώνεται από το «Νεανικό Πλάνο» με τη συνεργασία και υποστήριξη ποικίλων φορέων.
8. Συνεργασία με την Επιστημονική Εταιρεία “Διαθεματικό, Διαπολιτισμικό Ραδιόφωνο της Εκπαιδευτικής Κοινότητας με τον διακριτικό τίτλο: European School Radio, το Πρώτο Μαθητικό Ραδιόφωνο” και συμμετοχή των μαθητών/τριών σε διαδικτυακές ραδιοφωνικές εκπομπές. Μια τέτοια συνεργασία μπορεί να επεκταθεί περαιτέρω με τη συμμετοχή της μαθητικής ομάδας σε διαγωνισμό ραδιοφωνικού μηνύματος και

- πρωτότυπου τραγουδιού με θέμα: «Κάν' το να ακουστεί» που διοργανώνεται κάθε χρόνο από το European School Radio, σε συνεργασία και με άλλους φορείς.
9. Διοργάνωση Έκθεσης Εικαστικών Έργων στο χώρο του σχολείου
  10. Διοργάνωση θεατρικής παράστασης, συναυλίας ή πολύτεχνου δρώμενου στο χώρο του σχολείου ή και σε άλλο χώρο πολιτισμού (θέατρο, πνευματικό κέντρο) της περιοχής, με στόχο την ευαισθητοποίηση της μαθητικής και τοπικής κοινότητας σε κοινωνικά θέματα.
  11. Επίσκεψη σε τοπικές δομές φιλοξενίας προσφύγων και διοργάνωση πολιτιστικών δράσεων από κοινού με παιδιά που φιλοξενούνται στις δομές.
  12. Διοργάνωση βραδιών διαπολιτισμικής ανταλλαγής, κατά τις οποίες οι μαθητές/τριες και οι γονείς τους μοιράζονται γεύσεις, συνταγές, μουσικές, παραμύθια ή ιστορίες από διαφορετικούς πολιτισμούς.

Βιβλιογραφία - Δικτυογραφία

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Πράξη: «Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στις δεξιότητες μέσω εργαστηρίων» (MIS 5092064)

ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
«ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ, ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ 2014-2020»
που συγχρηματοδοτείται από την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο)

This work is licensed under Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International.
To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2014-2020
ανάπτυξη - εργασία - αλληλεγγύη